

Lausunto kuntien peruspalveluiden valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdentamisesta

KHALL 18.08.2025 § 203
378/02.05.01.01/2025

Valtiovarainministeriö on 7.7.2025 pyytänyt lausuntoa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen esitetyn 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta. Vähennys on suunniteltu toteutettavaksi vähentämällä noin kaksi prosenttia kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoituksesta vuonna 2026. Esitys on tehty maan hallituksen kehysriihessä ja kuntien valtionosuuden vähennyksellä on tarkoitus osaltaan tasapainottaa valtion taloutta. Esityksen tavoitteena on, ettei vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa eikä negatiivisia valtionosuuksia ja että lakisääteiset palvelut pystytään turvaamaan. Vastaavan suuruinen pysyvä säästö koko maan tasolla toteutettaisiin erikseen vuodesta 2027 alkaen niin, että se huomioidaan kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä.

Valtiovarainministeriön muistion (7.7.2025) mukaan vähennys olisi mahdollista toteuttaa myös vakiintuneella tavalla, eli alentamalla valtionosuusprosenttia. Säästön toteuttamisen vakiintuneella tavalla voitaisiin katsoa tukevan valtionosuusjärjestelmän peruseriaatteita, joita ovat laskennallisuus, ennakoitavuus ja läpinäkyvyys.

Vakiintuneella tavalla toteutettuna asukaskohtainen vähennys olisi jokaisessa kunnassa 13,38 euroa/asukas (kuntakohtainen vaikutus valtionosuuden määrään vaihtelisi välillä 0,6 – 40%). Esityksen mukaisesti toteutettuna vähennyksen määrä olisi kunnittain välillä 0 eur/asukas – 50/euroa/asukas.

Asukaskohtainen 13,38 euron suuruinen vähennys tarkoittaisi Asikkalan kunnan vuoden 2026 valtionosuudessa noin -100.000 euroa.

Linjauksen mukainen noin kahden prosentin vähennys Asikkalan kunnan vuoden 2026 valtionosuudesta tarkoittaisi noin -140.000 euroa (mikä olisi - 20 euroa/asukas).

Asikkalan kunnan lausunto:

Asikkalan kunta katsoo, että vähennys tulisi toteuttaa vakiintuneella tavalla, eli alentamalla valtionosuusprosenttia. Säästön toteuttamisen vakiintuneella tavalla tukee valtionosuusjärjestelmän peruseriaatteita, joita ovat laskennallisuus, ennakoitavuus ja läpinäkyvyys. Molemmissa nyt esillä olevissa vaihtoehtoissa on suuria eroja vaikutuksissa kuntien välillä, minkä vuoksi vakiintuneen tavan käyttäminen vähennyksen kohdentamiseen olisi myös perusteltua.

Kuntien valtionosuuksien vähentäminen 75 miljoonalla eurolla heikentää kuntien mahdollisuutta turvata lakisääteisten palveluiden tuottaminen. Hallituksen perusopetuksen uudistuksiin liittyvät päätökset lisäävät

laskennallisesti kuntien tuloja ja menoja yhtä paljon, mutta samaan aikaan toteutettavat valtionosuuksien leikkaukset heikentävät kuntien mahdollisuuksia turvata lakisääteisten palvelujen tuottamismahdollisuudet. Lapsille ja nuorille annettavien palvelujen ollessa suurin osa kunnan toiminnasta, kohdentuisi nyt linjattu valtionosuuden vähennys pääosin näiden palvelujen tuottamiseen.

Valmistelija	Talousjohtaja Aapo Pispä puh. 044 778 0220, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi
Esittelijä	Kunnanjohtaja Ikola-Norrbacka Rinna
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa asiassa esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.